

Στατικά δίχτυα

Νικόλας Μουζούρη (Κούτρας) – Ζύγι

Τα στατικά δίχτυα αποτελούν σήμερα το κύριο αλιευτικό εργαλείο για τους πλείστους επαγγελματίες αλιείς της Κύπρου. Αποτελούνται σε γενικές γραμμές από το δίχτυ αυτό καθαυτό και το σχοινί ή γραντί στο πάνω και κάτω μέρος. Το κάτω σχοινί φέρει τα μολύβια και το πάνω τα φελλά. Ο τρόπος κατασκευής του δικτυού, του επιτρέπει να μένει όρθιο στον πυθμένα και να συλλαμβάνει τα ψάρια κατά τις μετακινήσεις τους.

Τα στατικά δίχτυα χωρίζονται σε διάφορες κατηγορίες ανάλογα με τα υλικά που χρησιμοποιούνται, τον αριθμό των φύλλων δικτυού, το μέγεθος του ανοίγματος του ματιού κ.λπ. Ανάλογα με τον αριθμό των φύλλων, τα δίχτυα χωρίζονται στα τρέμεζα ή μανωμένα και τα μονόφυλλα ή απλάδια. Τα τρέμεζα, εκτός από το κυρίως πανί, φέρουν και 2 επιπλέον φύλλα πανιού με μεγαλύτερο άνοιγμα ματιού, ένα σε κάθε πλευρά του κυρίως πανιού. Η κατασκευή του αυτή του επιτρέπει να συλλαμβάνει ψάρια διαφόρων μεγεθών, που στην προσπάθεια τους να περάσουν μέσα από το δίχτυ δημιουργούν ένα είδος σάκου, μέσα στον οποίο παγιδεύονται. Αντίθετα, τα μονόφυλλα δίχτυα, συλλαμβάνουν ως επί το πλείστον συγκεκριμένων μεγεθών θηράματα που σφηνώνουν στο άνοιγμα του δικτυού. Έτσι, όσο μεγαλύτερο είναι το άνοιγμα του ματιού σε ένα μονόφυλλο δίχτυ, τόσο μεγαλύτερα είναι και τα ψάρια που παγιδεύονται. Ανάλογα με το υλικό κατασκευής των στατικών δικτυών, αυτά χωρίζονται στα νημάτινα και τα μισινέτικα ή μονόινα. Τα νημάτινα είναι κατασκευασμένα από πολυεστερικό νήμα και είναι συνήθως τρέμεζα. Τα μισινέτικα είναι κατασκευασμένα από μισίνα (monofilament) και είναι συνήθως μονόφυλλα. Τέλος, ανάλογα με το μέγεθος του ανοίγματος του ματιού, τα στατικά δίχτυα χωρίζονται σε ψιλά, χοντρά και μινερόδixτa. Ψιλά δίχτυα θεωρούνται τα δίχτυα με άνοιγμα ματιού από 32 χιλ. έως και 40 χιλ. ενώ τα δίχτυα με μεγαλύτερο άνοιγμα ματιού θεωρούνται χοντρά. Τα μεγαλύτερα δίχτυα που χρησιμοποιούν τακτικά οι ψαράδες μας φτάνουν τα 90 χιλ. και είναι τα λεγόμενα μινερόδixτa. Τα πιο παλιά χρόνια κάποιοι ψαράδες χρησιμοποιούσαν δίχτυα με άνοιγμα μέχρι και 150 χιλ. Ανάλογα με το μέγεθος του ανοίγματος του ματιού, αλλάζει συνήθως και το ύψος του δικτυού. Τα ψιλά δίχτυα έχουν συνήθως ύψος γύρω στο 1 μέτρο, τα χοντρά γύρω στα 1,8 μέτρα, ενώ τα μινερόδixτa φτάνουν μέχρι και τα 5 μέτρα ύψος.

Το είδος των δικτυών, τα βάθη, οι ώρες και τρόπος καλαρίσματος των δικτυών διαφοροποιούνται ανάλογα με την εποχή και τα είδη-στόχους. Σε γενικές γραμμές οι ψαράδες καλέρνουν τα δίχτυα

τους είτε σε ευθεία γραμμή όταν ο βυθός είναι πετρώδης ή τα νερά είναι βαθιά, είτε με στροφές (βάλες) σε επίπεδους βυθούς ή πιο αβαθή νερά. Η αρχή και το τέλος του δικτυού σηματοδοτούνται με σηματοδούρες. Το χειμώνα οι αλιείς ψαρεύουν γενικά με πιο χοντρά δίχτυα ενώ το καλοκαίρι με πιο ψιλά. Το χειμώνα τα δίχτυα καλέρνονται γύρω στο μεσημέρι, ανεβαίνουν ξανά την επόμενη μέρα στις 5 το πρωί, Ξεψαρίζονται επί τόπου και μέχρι το μεσημέρι καλέρνονται και πάλι. Το καλοκαίρι το καλάρισμα τελειώνει γύρω στις 4 το πρωί και το λεβάρισμα ξεκινά με το ξημέρωμα.

Τον Ιούνιο και Ιούλιο οι ψαράδες κυνηγούν κυρίως τη γόπα σε μεσαία βάθη με τη χρήση μονόφυλλων μισινέτινων δικτυών ανοίγματος 34 χιλ. Τον Αύγουστο και Σεπτέμβριο το μικρό μπαρμπούνι (σιόκουρο) σε αβαθή νερά με τρέμεζο ανοίγματος 32 χιλ. Το Σεπτέβριο, Οκτώβριο και Νοέμβριο τη στρίλια (κουτσομούρα) στα ανοιχτά με τρέμεζο 32 χιλιοστών. Τους χειμερινούς μήνες οι ψαράδες εκμεταλλεύονται τα θολά νερά και καλάρουν χοντρά δίχτυα (τρέμεζο 42 χιλ. και πάνω) σε αβαθή νερά (έως τα 20 μέτρα) στοχεύοντας σορκούς, χαρατζίδες, μελάνες, χταπόδια, σουπιές κ.λπ. Το χειμώνα επίσης χρησιμοποιούν τα μινερόδixτa (90 χιλ. μονόφυλλο νήμα) με στόχο τα νεαρά μινέρια. Ο Μάρτιος είναι ο κατεξοχήν μήνας της αρσενικής μαρίδας που ψαρεύεται με μισινέτικα δίχτυα ανοίγματος ματιού 32 και 34 χιλ. Τέλος, τους μήνες Απρίλιο και Μάιο οι ψαράδες κυνηγούν τις συναγρίδες και τα φαγκριά σε βαθιά νερά με δίχτυα ανοίγματος 90 χιλ. καθώς και τα λυθρίνια με μισινέτικα μονόφυλλα ανοίγματος ματιού 56 χιλ. Τα πιο πάνω δεν είναι απόλυτα, αφού οι μέθοδοι και τα είδη στόχοι διαφοροποιούνται ανάλογα με την περιοχή αλλά και τις προσωπικές προτιμήσεις και συνήθειες του κάθε ψαρά.

Τράτα βυθού Γεώργιος Ιωάννου – Ορμηδεια

Η τράτα βυθού είναι συρόμενο εργαλείο που αποτελείται από τρία κύρια μέρη, το δίχτυ (τράτα), τις πόρτες και τα σχοινιά ή σύρματα. Το δίχτυ έχει σχήμα σάκου και χωρίζεται στις πάντες, το μεσοδίχτυ και το κατάκολο στο τέλος. Ολόκληρο το δίχτυ έχει περίπου 60 μέτρα μήκος, 10 μέτρα πλάτος και 1 μέτρο ύψος. Το δίχτυ συγκρατείται ανοιχτό από τις πόρτες που συνδέονται με αυτό με σχοινί μήκους μέχρι και 200 μέτρων. Οι σημερινές πόρτες είναι φτιαγμένες από σίδηρο ενώ παλαιότερα χρησιμοποιούνταν και ξύλινες ή πλαστικές.

Η τράτα βυθού σέρνεται από το σκάφος κοντά στο βυθό με ταχύτητα γύρω στους 3 κόμβους. Κατά τη σύρση της τράτας βυθού, τα σχοινιά που ενώνουν πόρτες με το δίχτυ ταλαντεύονται και με το θόρυβο που δημιουργούν τρομάζουν τα ψάρια και τα οδηγούν μέσα στο δίχτυ. Η τράτα βυθού ψαρεύει ως επί το πλείστον σε επίπεδους πυθμένες έτσι ώστε να μην υπάρχει ο κίνδυνος να σκαλώσει στο βυθό. Για το λόγο αυτό και λόγω του ότι τα νερά της Κύπρου βαθαίνουν απότομα και γενικά η αναδουκτικά πεδία της τράτας είναι περιορισμένα σε σχέση με άλλες περιοχές, οι τράτες βυθού ψαρεύουν σε πολύ συγκεκριμένα μέρη. Συνήθως, η κάθε σύρση (καλόδα) δεν διαρκεί πάνω από 2 ώρες. Το βάθος αλιείας κυμαίνεται αρκετά, αν και οι τράτες αλιεύουν κυρίως στη ζώνη μεταξύ 80 και 120 μέτρων βάθους. Σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, το ελάχιστο επιτρεπόμενο βάθος αλιείας της τράτας στην Κύπρο είναι τα 50 μέτρα.

Οι ώρες αλιείας κυμαίνονται ανάλογα με τη σύσταση του βυθού. Στη θαλάσσια περιοχή από την Αμμόχωστο έως τη Λάρνακα η τράτα δουλεύει μόνο κατά τη διάρκεια της νύχτας γιατί ο βυθός είναι πλούσιος σε βλάστηση και το νερό δεν θολώνει εύκολα. Αντίθετα, στη θαλάσσια περιοχή από τη

Λεμεσό έως την Πάφο, όπου ο βυθός είναι κυρίως λασπώδης, οι τράτες δουλεύουν και μέρα και νύχτα. Η ανοιχτή περίοδος αλιείας της τράτας στα νερά της Κύπρου διαρκεί περίπου 7 μήνες το χρόνο, από τις αρχές Νοεμβρίου μέχρι το τέλος Μάιου.

Η τράτα βυθού στοχεύει τα πλείστα βενθικά και επιβενθικά είδη. Στην Κύπρο, το 80% περίπου της παραγωγής της τράτας σε βάρος είναι η μαρίδα και ακολουθούν η στρίλια, η γόπα (το χειμώνα στα ανοιχτά), η μαρίδα αμερικάνα και η σαρδέλα. Παράλληλα με τα εμπορικά είδη, αλιεύονται και είδη χωρίς εμπορική αξία (παραλίεσμα), τα οποία συνήθως απορρίπτονται πίσω στη θάλασσα. Σε πολύ μεγάλα βάθη, πέραν των 500 μέτρων, η τράτα βυθού αλιεύει κυρίως μπακαλιάρους, σκορπιούς και γαρίδες.

Παραγάδι

Πέτρος Παύλου – Λατσι

Το παραγάδι είναι ένα πολύ διαδεδομένο αλιευτικό εργαλείο στην Κύπρο, αφού έχει σχετικά μικρό κόστος κατασκευής και την ικανότητα να συλλαμβάνει αξιόλογα θηράματα. Σε γενικές γραμμές το παραγάδι αποτελείται από μια κεντρική πετονιά από μισίνα ή σχοινί (μάνα), πάνω στην οποία είναι δεμένα σε ίσες αποστάσεις πιο μικρά κομμάτια μισίνας (παράμαλλα) που στο τέλος καταλήγουν στο αγκίστρι. Συνήθως τα παράμαλλα είναι φτιαγμένα από μισίνα μικρότερης διαμέτρου από τη μάνα, έτσι ώστε αν σκαλώσουν στο βυθό να κοπούν αυτά και όχι η μάνα. Κάθε παραγάδι έχει συνήθως 200 αγκίστρια, αν και ο αριθμός αυτός κυμαίνεται αρκετά. Το παραγάδι τοποθετείται συνήθως σε μια λεκάνη με τα αγκίστρια να στερεώνονται σε ένα λάστιχο ή φελλό στο χελίδος της, έτσι ώστε να γίνεται εύκολη η χρήση του χωρίς μπλεξίματα.

Τα παραγάδια χωρίζονται στα ψιλά, τα μέτζα και τα χοντρά, ανάλογα με τα υλικά κατασκευής και τον τρόπο δεσμάτός τους. Γενικά, στα πιο χοντρά

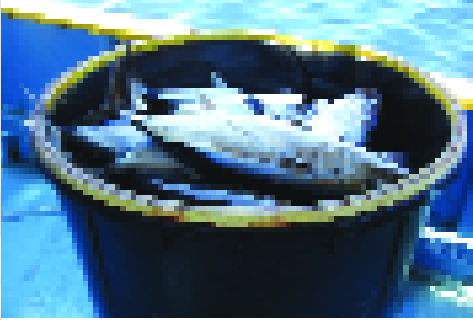
παραγάδια αυξάνει η διάμετρος της μάνας και των παράμαλλων, το μέγεθος των αγκιστριών, η απόσταση μεταξύ των παραμάλλων και το μήκος των παραμάλλων. Τα προηγούμενα βέβαια δεν αποτελούν κανόνα αφού οι ψαράδες καθορίζουν όλους αυτούς τους παράγοντες βάσει των θηραμάτων που κυνηγούν και των χαρακτηριστικών του βυθού στον οποίο ψαρεύουν.

Οι ψαράδες καλέρνουν πάντα τα παραγάδια τους σε μέρη που γνωρίζουν ότι κρατάνε καλά ψάρια και ποτέ στην τύχη. Κατά το καλάρισμα, οι πλείστοι αλιείς, τοποθετούν μικρές πέτρες μέσα στη λεκάνη του παραγαδιού, έτσι ώστε να γίνεται πιο εύκολο το καλάρισμα και να μειώνεται ο κίνδυνος μπλεξίματος των μισιών. Η αρχή και το τέλος του παραγαδιού σηματοδοτούνται με σηματοδούρα, ενώ συχνά, αν ο βυθός έχει πολλά σκαλώματα, τοποθετούνται και ενδιάμεσες σηματοδούρες. Αυτό γίνεται για να μειωθεί η πιθανότητα να μείνει το παραγάδι στο βυθό σε περίπτωση που σκαλώσει και κοπεί η μάνα. Στην αρχή και το τέλος, αλλά και ενδιάμεσα μερικές φορές, μπαίνουν και τα βαρίδια που κρατάνε το παραγάδι στο βυθό. Κάποιοι ψαράδες τοποθετούν φελλούς στα παραγάδια τους, ιδιαίτερα στα ψιλά, έτσι ώστε να γίνεται το δόλωμα πιο δελεαστικό για κάποια είδη (π.χ. μελάνες), αλλά και να προστατεύουν το δόλωμα από κάποιους βενθικούς οργανισμούς, όπως τα σκουλήκια, οι αστερίες κ.λπ.

Κάθε είδος παραγαδιού απευθύνεται σε διαφορετικά είδη και μεγέθη θηραμάτων, ανάλογα βέβαια και με τα βάθη, τις εποχές και τις ώρες. Τα ψιλά παραγάδια απευθύνονται κυρίως σε είδη όπως ο σορκός, η χαρατζίδα, η μελάνα, ο μούρμουρος και τα μικρά φαγκριά σε αβαθή νερά, καθώς και το λυθρίνι σε πιο ανοιχτά νερά. Τα μέτζα παραγάδια αλιεύουν κυρίως συναγρίδες, φαγκριά, στήρες, σφυρίδες, μικρούς ορφούς κ.λπ., ενώ τα χοντρά παραγάδια μπορούν να συλλάβουν μεγάλα θηράματα όπως μεγάλους ορφούς, μινέρια, ασπρόβλαχους, κολαούζους, μπακαλιάρους, σκορπιούς, καρχαριοειδή και άλλα. Οι καλύτερες ώρες για τα παραγάδια είναι η ανατολή και η δύση του ήλιου χωρίς αυτό να είναι απόλυτο, αφού για παράδειγμα κάποια είδη, όπως τα μεγάλα φαγκριά και οι συναγρίδες ψαρεύονται σε κάποιες εποχές καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας. Το είδος του θηράματος εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό και από το δόλωμα. Από τα πιο δημοφιλή δολώματα είναι το ασπροδόλι (καλαμάρι, σουπιά, χταπόδι), η σαρδέλα, ο κολιός, η γαρίδα, διάφορες ζύμες κ.λπ. Όπως και σε άλλα είδη ψαρέματος, ισχύει και εδώ ότι όσο πιο φρέσκο είναι το δόλωμα, τόσο πιο αποτελεσματικό είναι το παραγάδι. Αρκετοί παραγαδιάρηδες χρησιμοποιούν ζωντανό δόλωμα στα παραγάδια τους, κυρίως παπαθικιά και με τον τρόπο αυτό έχουν μεγάλες επιτυχίες σε αξιόλογα θηράματα, όπως οι συναγρίδες και οι ορφοί.

Αφροπαράγαδο Αφροπαράγαδο Πέτρος Ανδριανού – Λάρνακα

Το αφροπαράγαδο είναι είδος παραγαδιού που ψαρεύει στα επιφανειακά στρώματα του νερού και στοχεύει σε μεγάλα πελαγικά είδη ψαριών. Στην Κύπρο τα παραγάδια αυτά στοχεύουν κυρίως σε τρία είδη, τον ξιφία, τον ερυθρό τόνο και το τονάκι. Ανάλογα με το είδος, διαφοροποιείται η κατασκευή του αφροπαράγαδου καθώς και οι μέθοδοι αλιείας (εποχές, ώρες, βάθη κ.λπ.). Τα αφροπαράγαδα που στοχεύουν το ξιφία (ξιφιοπαράγαδα) είναι φτιαγμένα από πιο χοντρά υλικά (πετονιές και αγκίστρια) από αυτά που στοχεύουν στο τονάκι. Επίσης, το μήκος των παράμαλλων αλλά και οι αποστάσεις μεταξύ τους είναι μεγαλύτερες. Ένα ξιφιοπαράγαδο μπορεί να έχει πάνω από 1000 παράμαλλα και να φτάνει σε μήκος τα 40 ναυτικά μίλια. Η μάνα του ξιφιοπαράγαδου είναι συνήθως τυλιγμένη σε μεγάλη μπομπίνα μηχανικού βιντισιού (καρούλα) και τα παράμαλλα στερεώνονται πάνω της με ειδικό σύνδεσμο ταχείας απελευθέρωσης.

Οι μικροί ξιφίες αλιεύονται σε βάθη από 40 έως 50 μέτρα από την επιφάνεια της θάλασσας, ενώ οι μεγαλύτεροι από τα 55 μέχρι τα 70 μέτρα. Το βάθος στο οποίο ψαρεύει το παραγάδι καθορίζεται από το μήκος του σχοινιού των πλωτήρων που κρατούν το παραγάδι στην επιφάνεια, αλλά και από την απόσταση μεταξύ των πλωτήρων.

Τα ξιφιοπαράγαδα δολώνονται με καλαμάρι ή ολόκληρο σκουμπρί. Τοποθετούνται επίσης ειδικά χημικά φωτάκια, τα οποία βελτιώνουν σημαντικά την αποτελεσματικότητα των παραγαδιών. Καλέρνονται συνήθως το απόγευμα και το λεβάρισμα ξεκινά με την ανατολή του ήλιου. Τα ξιφιοπαράγαδα αλλά και τα αφροπαράγαδα γενικότερα ψαρεύουν παρասυρόμενα από τα θαλάσσια ρεύματα και έτσι οι ψαράδες χρησιμοποιούν ραντάρ για να εντοπίσουν το πρωί τους ειδικά σχεδιασμένους μεταλλικούς πλωτήρες.

Οι περιοχές που προτιμούν οι ψαράδες για την αλιεία του ξιφία είναι συνήθως οι ζώνες μετάβασης

από τα ζεστά στα κρύα νερά. Η βέλτιστη θερμοκρασία για την αλιεία του ξιφία είναι γύρω στους 18°C. Τους μήνες Ιανουάριο, Φεβρουάριο και Μάρτιο, οι αλιείς μας ψαρεύουν τους μεγαλύτερους ξιφίες (μάνες) ενώ οι πιο μικροί ξιφίες ψαρεύονται συχνά και άλλα είδη, όπως ο ερυθρός τόνος (κυρίως το μήνα Μάιο), το τσιριτζί (Λαδόφαρο), η ζαργάνα, ο ακκαννομούττας (κυνηγός), το πελαγικό μαύρο βατί, οι παλαμιδες και διάφορα καρχαριοειδή.

Τα αφροπαράγαδα που στοχεύουν το τονάκι χρησιμοποιούνται από τους αλιείς μας την περίοδο από τις 15 Ιουνίου μέχρι τις 15 Αυγούστου. Κατά την περίοδο αυτή, τα τονάκια πλησιάζουν τις ακτές μας ακολουθώντας αριστερόστροφη πορεία παράλληλα με τις ακτές της Λεβαντίνης, στα πλαίσια του ετήσιου μεταναστευτικού τους κύκλου. Οι αλιείς μας επιλέγουν τις περιοχές με τα πιο ζεστά νερά για να καλάρουν τα παραγάδια τους. Τα παραγάδια δολώνονται με σαρδέλα ή μικρό καλαμάρι, καλέρνονται γύρω στις 8 με 11 το βράδυ και λεβάρονται μετά το ξημέρωμα. Συχνά στα παραγάδια αυτά συλλαμβάνονται μικροί ξιφίες και παλαμιδες.

Γυροβολιά

Κώστας Βραχίμης – Δερύνεια

Η γυροβολιά είναι μια μέθοδος ψαρέματος πολύ διαδεδομένη στη χώρα μας, και ιδιαίτερα στις ανατολικές ακτές της. Το εργαλείο που χρησιμοποιείται στη γυροβολιά είναι ένα κομμάτι στατικού δικτυού, με μήκος γύρω στα 20 μέτρα. Το δίχτυ αυτό είναι μανωμένο (τρέμεζο) και έχει ύψος γύρω στα 1,20 μέτρα. Οι αλιείς τοποθετούν κάποτε επιπλέον βαρίδια στο κάτω μέρος του για να μπορεί να βυθίζεται πιο γρήγορα.

Η τεχνική της χρήσης του εργαλείου αυτού απαιτεί από τον ψαρά αρκετή πείρα αλλά και καλή φυσική κατάσταση, ιδιαίτερα αν το ψάρεμα γίνεται σε σχετικά μεγάλο βάθος. Αρχικά ο ψαράς κολυμπάει κρατώντας το δίχτυ μέχρι να εντοπίσει τα ψάρια που θα στοχεύσει. Έπειτα καλέρνει το δίχτυ κοντά στα ψάρια και σε σχήμα ημικυκλικό, με την κοιλότητα προς την μεριά των ψαριών. Στη συνέχεια κολυμπάει προς τα ψάρια από την αντίθετη κατεύθυνση και τα τρομάζει, σπρώχνοντας τα προς το δίχτυ, όπου και συλλαμβάνονται.

Το ψάρεμα με γυροβολιά γίνεται συνήθως σε βραχώδεις βυθούς και σε βάθη όχι μεγαλύτερα των 10 μέτρων. Οι καλύτερες ώρες, όπως και στα πλείστα είδη ψαρέματος, είναι οι πρωινές και απογευματινές. Οι πλείστοι ψαράδες που χρησιμοποιούν αυτή την τεχνική ψαρεύουν κυρίως τους καλοκαιρινούς μήνες, ενώ μερικοί την εφαρμόζουν ολόχρονα.

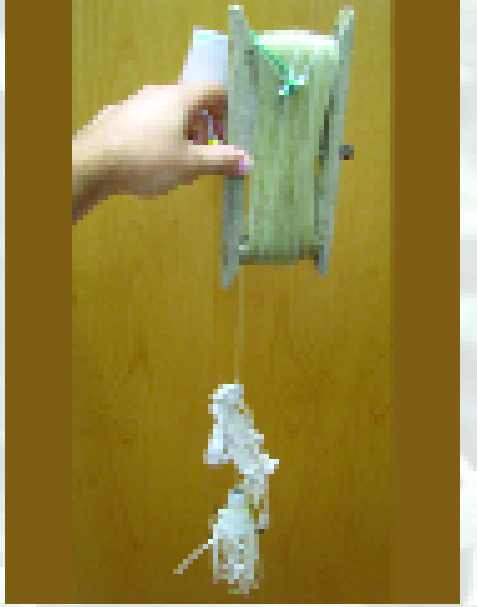
Τα κυριότερα είδη που στοχεύει η γυροβολιά είναι οι κουρκούνες, οι σκάροι, οι μούρμουροι και τα μπαρμπούνια.

Σαγλαντζιά

Αντρέας Ονησιφόρου – Λεμεσό

Η σαγλαντζιά ή χταποδιέρα είναι ένα αλιευτικό εργαλείο το οποίο χρησιμοποιείται από τα πολύ παλιά χρόνια, αποκλειστικά για την αλιεία χταποδιών. Η κατασκευή της σαγλαντζιάς είναι πολύ απλή, αν και ανάλογα με την περιοχή υπάρχουν αρκετές παραλλαγές. Γενικά η σαγλαντζιά αποτελείται από μια πετονιά από σπάγγο ή μισίνα (μάνα) που καταλήγει στο δόλωμα και το βαρίδι στο τέλος. Το δόλωμα μπορεί να είναι φυσικό ή τεχνητό ή συνδυασμός των δύο. Τεχνητά δολώματα μπορεί να είναι γυαλιστερά μεταλλικά αντικείμενα, κομμάτια από άσπρο ύφασμα, ψεύτικα καβούρια κ.λπ. Σαν φυσικά δολώματα χρησιμοποιούνται κυρίως διάφορα ψάρια, κρέας ή ακόμα και πόδια κότας. Κάποιοι ψαράδες τοποθετούν στη σαγλαντζιά αγκίστρια για να καρφώνουν και να σιγουρεύουν το χταπόδι που θα ορμίσει στο δόλωμα, ενώ κάποιοι άλλοι προτιμούν να δουλεύουν χωρίς αγκίστρια έτσι ώστε να μην υπάρχει ο κίνδυνος να σκαλώσει το εργαλείο στο βυθό.

Ο τρόπος χρήσης της σαγλαντζιάς είναι αρκετά απλός. Συνήθως οι ψαράδες αφήνουν τη βάρκα να κινείται αργά με το ρεύμα και κατεβάζουν τη σαγλαντζιά στο βυθό, σε βάθος συνήθως μέχρι και

50 μέτρα, σε βυθούς βραχώδεις ή αμμώδεις. Έπειτα, ανεβοκατεβάζουν τη σαγλαντζιά κοντά στο βυθό με απότομες κινήσεις του χεριού, έτσι ώστε να δελεάσουν το χταπόδι και αυτό να επιτεθεί στο δόλωμα. Αφού το χταπόδι αρπάξει το δόλωμα και ο ψαράς νοιώσει το βάρος του, ανεβάζει τη σαγλαντζιά προσεκτικά στην επιφάνεια και με τη χρήση απόχης φέρνει το χταπόδι μέσα στη βάρκα.

Η αλιεία των χταποδιών με σαγλαντζιές γίνεται ολόχρονα, αν και καλύτερη θεωρείται η περίοδος από τον Οκτώβριο μέχρι τον Φεβρουάριο. Το καλοκαίρι τα χταπόδια είναι γενικά λιγότερα και μικρότερα σε μέγεθος. Η καλύτερη ώρα για την αλιεία των χταποδιών με αυτή τη μέθοδο είναι κατά την ανατολή του ήλιου, αν και αυτό δεν είναι κανόνας, αφού πολλοί ψαράδες τα αλιεύουν καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας.

Καλαμαριέρα Βάσος Ξύδιος – Αγία Νάπα

Το καλαμάρι ψαρεύεται με τις καλαμαριέρες που είναι πλαστικά φωσφορούχα ψάρια διαφόρων χρωματισμών και πιστά αντίγραφα των πραγματικών. Έχουν στο στόμα ένα στριφτάρι για να δένονται πάνω στην πετονιά και στην ουρά τα βελόνια που βλέπουν προς το κεφάλι του ψαριού. Όταν το καλαμάρι επιτίθεται στην καλαμαριέρα ή σε κανονικό ψάρι, το πιάνει πάντα από τη μέση. Τραβώντας την καλαμαριέρα προς τη βάρκα από το κεφάλι, το καλαμάρι γλιστράει προς τα βελόνια που είναι στην άκρη της καλαμαριέρας όπου καρφώνεται και δεν μπορεί να ξεφύγει μέχρι να το βγάλουμε πάνω στη βάρκα. Σαν κύρια πετονιά (μάνα) στις καλαμαριέρες οι ψαράδες χρησιμοποιούν συνήθως μισίνα διαμέτρου περίπου 0,8 χιλιοστών που στο τέλος της δένουν ένα βάρος σε σχήμα καμπάνας. Η πρώτη καλαμαριέρα δένεται σε απόσταση περίπου 50 εκατοστών από το βάρος, έτσι ώστε να μην υπάρχει ο κίνδυνος να σκαλώνει στο βυθό και να χαθεί. Η καλαμαριέρα δεν δένεται απευθείας πάνω στη μάνα, αλλά σε παράμαλλο μήκους περίπου 15 εκατοστών, είτε με τον κλασικό κόμπο του παραμάλλου του παραγαδιού είτε με στριφτάρι τύπου T. Το παράμαλλο δεν πρέπει να ξεπερνά σε μήκος τα 15 εκατοστά γιατί διαφορετικά η καλαμαριέρα θα τυλίγεται από το τράβηγμα πάνω στην κύρια πετονιά και δεν θα ψαρεύει κανονικά. Μετά την πρώτη δένονται ακόμα τρεις συνήθως καλαμαριέρες, με διαφορά 50 εκατοστών η μια από την άλλη, έτσι ώστε σε περίπτωση που πιαστούν πάνω από ένα καλαμάρι την ίδια στιγμή, πράγμα που δεν είναι σπάνιο, ο ψαράς να έχει την άνεση να τα ανεβάσει όλα με τη σειρά στη βάρκα.

Εκτός από την τεχνική ψαρέματος του καλαμαριού με τις καλαμαριέρες υπάρχει και η μέθοδος του «συρτού», η οποία είναι η κλασική μέθοδος που χρησιμοποιούσαν οι παλιότεροι ψαράδες και χρησιμοποιούν μέχρι σήμερα κάποιο μερακλήδες του είδους. Στην τεχνική με το συρτό χρησιμοποιείται σαν δόλωμα νωπό ψάρι, συνήθως κάποιου είδους που δεν έχει μεγάλη εμπορική αξία, όπως είναι ο σκαρμός (παρμπανικολής) ή η γόπα. Η πετονιά περνιέται από το ψάρι με τρόπο ώστε όταν το αρπάξει το καλαμάρι, να μην μπορέσει να το κόψει και να το πάρει μαζί του. Στην τεχνική αυτή, η βάρκα συνήθως αφήνεται να παρασύρεται από τα ρεύματα. Ο ψαράς τυλίγει αργά την πετονιά και μόλις καταλάβει από το βάρος ότι υπάρχει καλαμάρι, αρχίζει με αργές και σταθερές κινήσεις να το φέρνει προς τη βάρκα, όπου και το ανεβάζει με τη βοήθεια του γάντζου. Οι γνώστες της κλασικής αυτής τεχνικής θεωρούν ότι είναι πιο αποδοτική από την τεχνική με τις καλαμαριέρες.

Τα καλαμάρια βρίσκονται συνήθως κοντά σε βραχώδεις πυθμένες και ιδιαίτερα σε σημεία του βυθού με γκρεμίσματα και έντονες εναλλαγές του βάθους γιατί εκεί βρίσκονται τα ψάρια με τα οποία τρέφονται, αλλά και επειδή εκεί είναι που θα αποθέσουν τα αυγά τους όταν έρθει η ώρα. Όπως και πολλά άλλα είδη, τα καλαμάρια ακολουθούν τις ίδιες πορείες και επιστρέφουν στα σημεία αναπαραγωγής με εντυπωσιακή ακρίβεια κάθε χρόνο. Αυτή η γνώση μεταφέρεται στους ψαράδες από γενιά σε γενιά και έτσι οι νέοι γνωρίζουν με μεγάλη λεπτομέρεια ποια είναι τα καλά σημάδια για το ψάρεμα του καλαμαριού. Είναι χαρακτηριστικό ότι δυο ψαράδες μπορεί να ψαρεύουν στην ίδια βάρκα σε απόσταση μερικών μέτρων ο ένας από τον άλλο, και να βγάζει καλαμάρια μόνο ο ένας από τους δύο. Αυτό καταδεικνύει τη σημασία της γνώσης του ψαρότοπου για το ψάρεμα αυτό. Το βάθος που βρίσκουμε τα καλαμάρια είναι από τα 15 μέχρι τα 45 μέτρα, χωρίς βέβαια αυτό να είναι απόλυτο. Στις αρχές της περιόδου του ψαρέματος τους, βρίσκουμε καλαμάρια ακόμα και στο 1 μέτρο από την επιφάνεια της θάλασσας.

Το ψάρεμα του καλαμαριού στη χώρα μας ξεκινά περίπου τον Οκτώβριο και τελειώνει το Μάρτιο, χωρίς αυτό να είναι κανόνας. Οι καλύτερες ώρες ψαρέματος του καλαμαριού είναι από τη δύση μέχρι την ανατολή του ήλιου.

Εκτός από καλαμάρια, με αυτή τη μέθοδο συλλαμβάνονται αρκετά συχνά σουπιές, θράψαλα και χταπόδια.

Συρτή Παντελής Τσοφή (Αυγουστής) – Λεμεσός

Η συρτή είναι ένα αλιευτικό εργαλείο που στοχεύει σε αρπακτικά είδη ψαριών όπως οι συναγρίδες, τα μινέρια, οι παλαμιδες, οι κυνηγοί κ.λπ. Όπως λέει και το όνομά της, η συρτή σέρνεται στη θάλασσα από τη βάρκα με ταχύτητες 2 έως 2,5 κόμβους. Η συρτή αποτελείται από την κυρίως πετονιά (μάνα) και το παράμαλλο, το οποίο καταλήγει στο αγκίστρι ή τα αγκίστρια. Πάνω στη μάνα και σε απόσταση περίπου 15 μέτρων το ένα από το άλλο, οι ψαράδες τοποθετούν μολύβια για να μπορούν να ρυθμίζουν το βάθος στο οποίο ψαρεύει η συρτή. Ανάλογα με το βάθος και τα είδη που θέλουν να ψαρέψουν, οι ψαράδες αφήνουν και τον ανάλογο αριθμό βαριδιών στη θάλασσα. Έτσι μπορούν να επιλέξουν να ψαρεύουν είτε πιο κοντά στο βυθό είτε κοντά στην επιφάνεια. Σε γενικές γραμμές τα βάθη αλιείας της συρτής κυμαίνονται από τα 10 έως και τα 50 μέτρα.

Τα δολώματα που χρησιμοποιούν οι ψαράδες στη συρτή είναι κυρίως σουπιές, καλαμάρια και κάποτε μικρά χταπόδια, καθώς και διάφορα είδη ψαριών όπως μελάνες, βελονίδες και μικρά τονοειδή. Όσο πιο φρέσκο είναι το δόλωμα, τόσο μεγαλύτερη είναι και η πιθανότητα να τσιμπήσει ένα αξιόλογο θήραμα. Οι ψαράδες συνήθως δένουν στην άκρη της συρτής 2 ή και 3 αγκίστρια για να αυξήσουν τις πιθανότητες αγκιστρώματος του ψαριού. Επίσης, αρκετοί ψαράδες εφαρμόζουν και ένα μικρό βαριδί στο κάτω μέρος του δολώματος για να το κάνουν να «κολυμπάει» πιο φυσικά και έτσι να είναι πιο δελεαστικό για τα ψάρια. Κάποιοι μερακλήδες της συρτής χρησιμοποιούν ζωντανό δόλωμα, το οποίο είναι ιδιαίτερα αποτελεσματικό. Η δυσκολία όμως της εξασφάλισης και της διατήρησης του ζωντανού δολώματος οδηγεί τους περισσότερους ψαράδες στη χρήση κυρίως νωπών δολωμάτων.

Η συρτή δουλεύει ολόχρονα, αν και πιο πολλά και αξιόλογα ψάρια αλιεύονται τους μήνες Σεπτέμβριο και Οκτώβριο. Καλύτερες ώρες για το ψάρεμα με συρτή θεωρούνται οι πρωινές και απογευματινές.

Σκαρκά Αδάμος Σενέκκης – Ορμύδεια

Η σκαρκά είναι είδος παγίδας που στοχεύει σε διάφορα είδη ψαριών. Οι πρώτες σκαρκές ήταν φτιαγμένες από ψάθα και μέσα οι ψαράδες τοποθετούσαν πέτρες για να μπορούν να βουλιάζουν. Οι σύγχρονες σκαρκές είναι φτιαγμένες από μεταλλικό σύρμα το οποίο είναι συνήθως ενισχυμένο με πλαστική πετονιά. Η σκαρκά έχει τη μορφή κλουβιού, με τη διαφορά ότι φέρει ένα ή περισσότερα ανοίγματα από τα οποία εισέρχονται τα ψάρια για να φάνε το δόλωμα. Ο τρόπος που είναι κατασκευασμένα τα ανοίγματα, με τα τοιχώματα γυρισμένα προς τα μέσα, δεν επιτρέπει στα ψάρια να διαφύγουν. Οι σκαρκές κατασκευάζονται σε διάφορα μεγέθη και σχήματα, ανάλογα με το θήραμα το οποίο

στοχεύουν. Μεγάλο ρόλο στα είδη που συλλαμβάνονται παίζει το μέγεθος του ανοίγματος. Ένα μικρό άνοιγμα δεν επιτρέπει στα μεγάλα ψάρια να εισέλθουν ενώ ένα μεγάλο άνοιγμα επιτρέπει στα πιο μικρά ψάρια να μπαινοβγαίνουν στη σκαρκά. Ως δόλωμα, οι ψαράδες χρησιμοποιούν ζύμες που μπορεί να περιέχουν ψάρια με έντονη οσμή όπως η σαρδέλα ή η ρέγκα, διάφορα τυριά, νορό του χαλλουμιού, ακόμη και φύλλα από κραμί ή γλιστρίδα.

Οι ψαράδες επιλέγουν με προσοχή το σημείο του βυθού όπου θα τοποθετήσουν τη σκαρκά, παρατηρώντας το βυθό από τη βάρκα με το «γυαλί», που στην ουσία είναι ένας κουβάς με γυάλινο πάτο. Τα σημεία αυτά τα επιλέγουν είτε βάσει της εμπειρίας τους είτε γιατί είναι σημεία που είναι γνωστά σ' αυτούς από παλιά. Τα σημεία αυτά είναι συνήθως κοιλόπητες ανάμεσα σε βράχια, εκεί δηλαδή που τα ψάρια «κάθονται» για να ηρεμήσουν και όχι ανοιχτά νερά. Πολλοί ψαράδες χρησιμοποιούν τις λεγόμενες ταίστρες, οι οποίες είναι σκαρκές κομμένες από τη μέση και πάνω, για αρκετές μέρες πριν καλάρουν τις σκαρκές. Αυτό δίνει την ευκαιρία στα ψάρια να συνηθίσουν την εικόνα της σκαρκάς και να πέσουν πιο εύκολα στην παγίδα.

Οι σκαρκές τοποθετούνται από τους ψαράδες σε αβαθή νερά, συνήθως μεταξύ 5 και 15 μέτρων, τις πρώτες πρωινές ώρες, πριν την ανατολή του ήλιου και ανεβάζονται 3 με 4 ώρες μετά την ανατολή. Σε αβαθή νερά οι ψαράδες δεν χρησιμοποιούν σχοινί και σημαδούρα για να σημαδέψουν τις σκαρκές, κάτι το οποίο κάνουν σε πιο βαθιά νερά. Οι καλύτεροι μήνες για το ψάρεμα με σκαρκές είναι από τον Απρίλη μέχρι τον Οκτώβρη.

Τα κυριότερα είδη στόχοι της σκαρκάς είναι οι κOURKOUNES, οι σορκοί, οι χαρατζίδες, οι σκάροι και οι μικροί ορφοί. Τα πιο παλιά χρόνια και χρησιμοποιώντας μεγάλες σκαρκές, οι ψαράδες αλιεύαν μεγάλα ψάρια όπως φαγκριά, ορφούς, βλάχους και συναγρίδες.

Βαθιά καθετή Στέλιος Παφίτης – Λασι

Η βαθιά καθετή είναι μια παραλλαγή της απλής καθετής, με τη διαφορά ότι γίνεται σε βάθη που πολλές φορές ξεπερνούν τα 700 μέτρα. Η εξέλιξη της βαθιάς καθετής τα τελευταία χρόνια οφείλεται στην εμφάνιση στην αγορά των ηλεκτρικών μηχανισμών ψαρέματος αλλά και των ειδικών συνθετικών νημάτων. Τα νήματα αυτά είναι πολύ ανθεκτικά έτσι ώστε να μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε πολύ μικρές διαμέτρους (0,20-0,25 χιλ.) και να μην επηρεάζονται από τα θαλάσσια ρεύματα. Επίσης, σε αντίθεση με τη μισίνα, δεν έχουν καθόλου ελαστικότητα και έτσι τα τσιμπήματα των ψαριών γίνονται αντιληπτά στον ψαρά ακόμα και από τα πολύ μεγάλα βάθη. Στην Κύπρο η τεχνική αυτή εμφανίστηκε την τελευταία πενταετία και σιγά-σιγά κατέκτησε πολλούς ψαράδες, αφού τα νερά της Κύπρου με τα μεγάλα βάθη και τις απότομες διακυμάνσεις του θαλάσσιου πυθμένα προσφέρονται για αυτή την τεχνική.

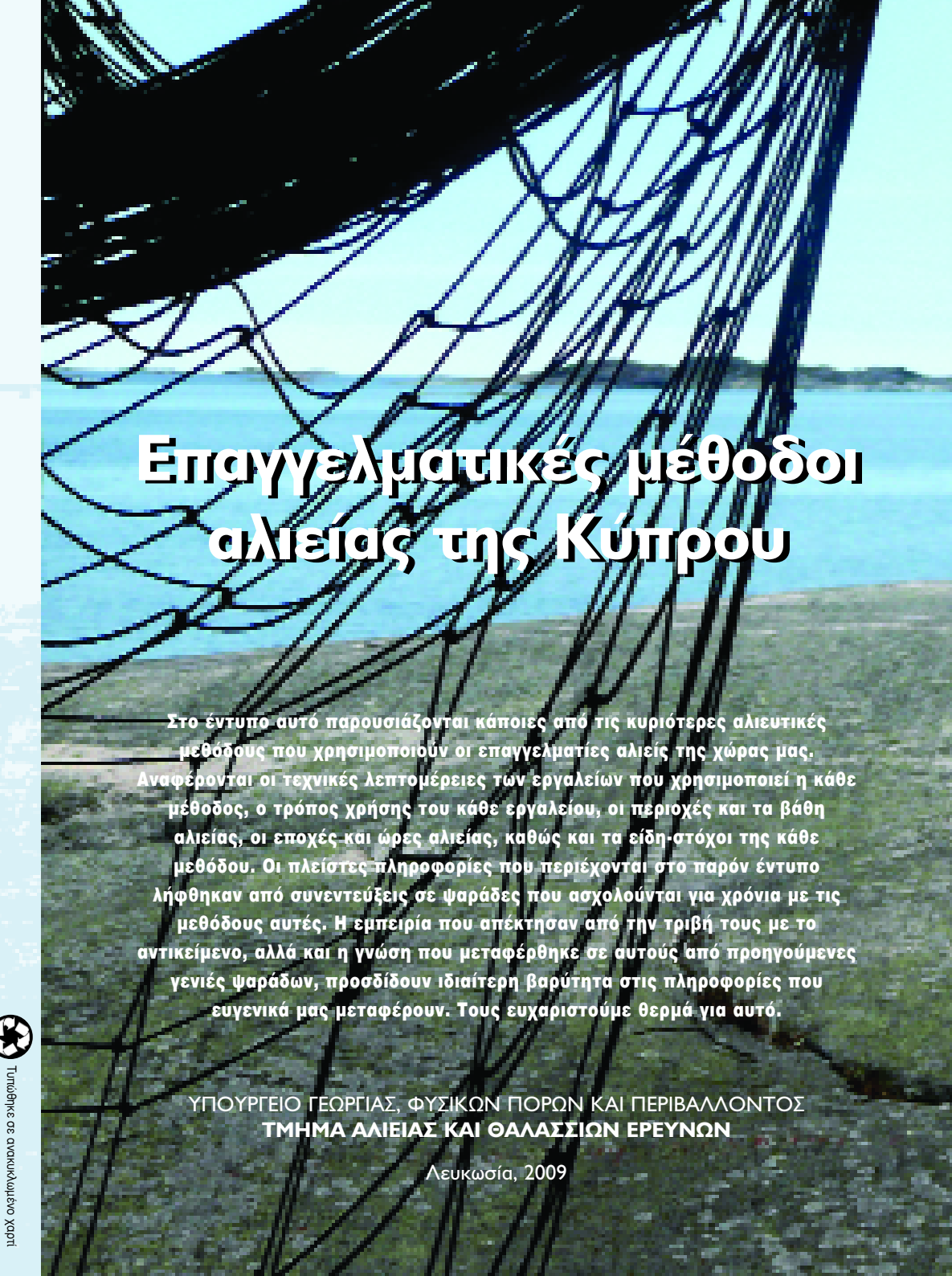
Κείμενο: Νικόλας Μιχαηλίδης, Λειτουργός Αλιείας και Θαλασσιών Ερευνών

Ο εξοπλισμός της βαθιάς καθετής αποτελείται από τον ηλεκτρικό μηχανισμό, το καλάμι, το νήμα που καταλήγει στην αρματωσιά με τα παράμαλλα και το βαριδί. Ο ρόλος του καλαμιού είναι να απορροφά τους κραδασμούς από τα τσιμπήματα των ψαριών, αλλά και την κίνηση της βάρκας, αφού όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, το νήμα δεν έχει καθόλου ελαστικότητα. Η αρματωσιά και τα παράμαλλα μπορεί να είναι κατασκευασμένα από μισίνα ή συρματόσχοινο. Συνήθως στην αρματωσιά υπάρχουν από 12 έως 20 παράμαλλα, τα οποία έχουν μήκος γύρω στα 15 εκ. και απέχουν μεταξύ τους περίπου 20 εκ. Το μέγεθος των αγκιστριών εξαρτάται από το μέγεθος των ψαριών τα οποία στοχεύουμε. Το βαριδί έχει βάρος τουλάχιστο 2 κιλά για να μπορεί να κατεβάζει την καθετή γρήγορα στο βυθό. Στο σημείο της ένωσης του νήματος με την καθετή τοποθετείται συνήθως και μια ειδική λάμπα (συνήθως πράσινη) που αντέχει στη μεγάλη πίεση, η οποία αυξάνει σημαντικά την αποδοτικότητα της καθετής.

Η μέθοδος αλιείας με βαθιά καθετή είναι αρκετά απλή. Οι ψαράδες δολώνουν τις καθετές συνήθως με φαροδόλι (σαρδέλα ή κολιό) και τις κατεβάζουν στο σημείο του βυθού που θέλουν να ψαρέψουν. Καλύτεροι ψαρότοποι για βαθιά καθετή είναι τα σημεία με απότομες διακυμάνσεις του βάθους, ιδιαίτερα στη βάση των σκασμάτων (αποχές), αλλά και σε βαθιούς πάγκους και ξέρες. Αφού φτάσει το βαριδί στο βυθό οι ψαράδες συνήθως κρατάνε το νήμα στο χέρι για να νοιώσουν τα τσιμπήματα των ψαριών. Όταν η θάλασσα είναι ταραγμένη ή έχει ρεύματα που παρασύρουν τη βάρκα, οι ψαράδες προσπαθούν να κρατάνε τη βάρκα στο ίδιο σημείο με τη χρήση της μηχανής. Στη συνέχεια και μόλις σιγουρευτούν ότι έχουν πιαστεί ψάρια στην καθετή, οι ψαράδες ενεργοποιούν τον ηλεκτρικό μηχανισμό, ο οποίος ανεβάζει την καθετή και τα ψάρια στην επιφάνεια. Σε μέρες κατά τις οποίες η θάλασσα είναι ήρεμη και δεν υπάρχουν ρεύματα, πολλοί ψαράδες δουλεύουν πάνω από μια καθετή ταυτόχρονα.

Τα κυριότερα είδη που αλιεύει η βαθιά καθετή είναι οι μπακάδες, οι μπακαλιάροι, οι κόκκινοι σκορπιοί, οι κολαούζοι, οι ασπρόβλαχοι και οι κοκκαλήδες (γαλέοι). Οι μεγάλοι κολαούζοι και οι ασπρόβλαχοι μπορούν να ξεπεράσουν τα 30 κιλά σε βάρος και απαιτούν μεγαλύτερα αγκίστρια και δολώματα.

Καλύτερη εποχή για το ψάρεμα με βαθιά καθετή είναι η περίοδος από το Σεπτέμβριο μέχρι το Μάιο και καλύτερες ώρες είναι από την αυγή μέχρι το μεσημέρι.

Επαγγελματικές μέθοδοι αλιείας της Κύπρου

Στο έντυπο αυτό παρουσιάζονται κάποιες από τις κυριότερες αλιευτικές μεθόδους που χρησιμοποιούν οι επαγγελματίες αλιείς της χώρας μας. Αναφέρονται οι τεχνικές λεπτομέρειες των εργαλείων που χρησιμοποιεί η κάθε μέθοδος, ο τρόπος χρήσης του κάθε εργαλείου, οι περιοχές και τα βάθη αλιείας, οι εποχές και ώρες αλιείας, καθώς και τα είδη-στόχοι της κάθε μεθόδου. Οι πλείστες πληροφορίες που περιέχονται στο παρόν έντυπο λήφθηκαν από συνεντεύξεις σε ψαράδες που ασχολούνται για χρόνια με τις μεθόδους αυτές. Η εμπειρία που απέκτησαν από την τριβή τους με το αντικείμενο, αλλά και η γνώση που μεταφέρθηκε σε αυτούς από προηγούμενες γενιές ψαράδων, προσδίδουν ιδιαίτερη βαρύτητα στις πληροφορίες που ευγενικά μας μεταφέρουν. Τους ευχαριστούμε θερμά για αυτό.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΤΜΗΜΑ ΑΛΙΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

Λευκωσία, 2009

Γ.Τ.Π. /2009 - 3.000
Εκδόθηκε από το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών
Εκτύπωση: Imprinta Ltd